

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN

Karin Fager
Miljö- och vattenenheten
010-2239222

YTTRANDE

Datum
2017-12-11

Dnr
559-2765-2017

1(4)

Miljö- och energidepartementet

103 33 Stockholm

Remiss om betänkandet Miljötillsyn och sanktioner - en tillsyn präglad av ansvar, respekt och enkelhet (SOU 2017:63)

Er beteckning: M2017/01714/Me

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Gotlands län tycker att utredningen väl genomlyser dagens miljötillsyn gällande såväl dess möjligheter, som dess svagheter. Länsstyrelsen är i stort överens med utredningen om att det behövs en tydligare och mer samlad statlig styrning, åtgärder för att öka samverkan, ett tydligare ansvar för samordning av tillsynsverksamheten, ökad styrning av hur tillsynen genomförs, insatser för att stärka och utveckla kompetensen, en utvecklad uppföljning och utvärdering och en utvecklad dialog med näringslivet och att den övergripande organisationen inte ska ändras. Dessa förslag är mycket bra. Flera utredningar har också kommit fram till liknande slutsatser och en central fråga är behovet av ökade resurser för att kunna lyfta tillsynen till behövlig nivå. Behovet av långsiktig finansiering är också helt nödvändigt för att Miljösamverkan Sverige ska kunna bidra långsiktigt i arbetet med en effektiv och enhetlig tillsyn. Länsstyrelsen anser det vara angeläget med en översyn av finansieringen av miljöbalkstillsynen och att tillsynsavgifterna tillfaller länsstyrelserna.

Länsstyrelsen lämnar följande mer specifika synpunkter:

Kap 10. Mer sammanhållen styrning av myndigheterna

Länsstyrelsen anser det viktigt med en mer sammanhållen styrning. En nationell riskbaserad prioritering av tillsynen grundad på miljömålsuppföljning, EU-direktiv och miljökvalitetsnormer, samt tillsynsmetodernas effektivitet är viktiga för att tillsyn ska få effekt där den behövs som mest. I det sammanhanget behöver regleringsbrevet utvecklas.

Kap 11. En tydlig och ändamålsenlig fördelning av ansvaret för tillsyn

Inom Förorenade områden behöver tillsynsansvaret tydliggöras och bli mer ändamålsenligt. Naturvårdsverket och länsstyrelserna bör, i enlighet med

utredningen, snarast ges i uppdrag att utreda tillsynsansvaret för nedlagda verksamheter.

Länsstyrelsen tillstyrker möjligheten att tillsyn kan överlåtas uppåt, dvs från kommun till länsstyrelse, under vissa förutsättningar. Denna möjlighet bedömer vi har potential att vara ett mycket viktigt verktyg som med fördel kan användas när komplicerade förorenade områden går in i åtgärdsfas men också vara rätt väg att gå för att effektivisera tillsyn av C- och U-verksamheter som är kopplade till tillsynsobjekt som Länsstyrelsen har tillsyn över. Det är Länsstyrelsens önskan att processen att ta över och lämna tillbaka tillsyn är smidig samt att det finns författningsstöd för att tillsynsavgiften, ifall sådan kan tas, tillfaller Länsstyrelsen.

Kap 12. En bättre samverkan för en mer effektiv och enhetlig tillsyn

Utredningen menar att Miljösamverkan Sverige har avgörande betydelse för en effektiv och enhetlig tillsyn men att Miljösamverkan inte bör formaliseras. Länsstyrelsen bedömer att bristen på långsiktig finansiering är en stor nackdel för en icke formaliserad verksamhet och att sakanslag är helt nödvändigt för att Miljösamverkan Sverige ska kunna bidra långsiktigt i arbetet med en effektiv och enhetlig tillsyn. Den nytta Miljösamverkan Sverige fört med sig har framförts i flera utredningar.

Kap 14. Ett bättre stöd från tillsynsvägledande myndigheter

Nationella mål och strategier för tillsynen kan bli ett bra stöd i arbetet för tillsynsmyndigheterna. Olika prioriteringar mellan och inom tillsynsområden är dock bara möjliga inom den egeninitierade tillsynen. I praktiken är en stor del av tillsynen händelsestyrd och därmed svår att planera och styra. För att mål och prioriteringar ska ha effekt krävs därför att det finns tillräckliga resurser på tillsynsmyndigheterna för att kunna bedriva egeninitierad tillsyn i större utsträckning.

Det är önskvärt att vägledningen från de centrala myndigheterna byggs ut och blir mer fullständig. Befintlig vägledning inom miljöbalksområdet är inom flera områden alltför översiktlig och allmän.

Kap 16. En möjlighet att ingripa mot en kommun som inte sköter sitt tillsynsuppdrag

I det sammanhanget enligt förslaget vill Länsstyrelsen påpeka behovet av att tydliggöra vilka krav tillsynsmyndigheten har att följa. Länsstyrelserna ska på ett likartat sätt kunna bedöma om kommuner missköter sig.

Kap 17. En förbättrad uppföljning och utvärdering

Länsstyrelsen anser att principerna för uppföljning bör vara likartade och att den måste samordnas. Ett av syftena med en förbättrad uppföljning och utvärdering

ned innan ärendet når domstol. Länsstyrelsens uppfattning är att det kan bero på brist på kompetens och resurser hos tillsynsmyndigheterna som anmäler brott och hos de utredande myndigheterna. Det finns därmed ett behov av kompetenshöjande insatser även i tidigare led.

De som deltagit i beslutet

Beslutet har fattats av Landshövding Cecilia Schelin Seidegård med Karin Fager som föredragande. I den slutliga handläggningen har jurist Anna Lindberg, enhetschef för Naturvård Anna-Lena Fritz, miljöhandläggare Lena Kulander och vattenhandläggare Annika Broms deltagit. Ärendet har föredragits i ledningsgruppen.

Cecilia Schelin Seidegård

Karin Fager

måste vara att få underlag för en förbättrad tillsynsstrategi och då bör en nationell modell för utvärdering tas fram. Länsstyrelserna bör delta i uppbyggnadsarbetet av ett sådant uppföljningssystem.

Kap 18. Finansiering

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att finansiera länsstyrelsernas tillsyn. De bör tillföras öronmärkta medel i relation till de tillsynsavgifter som tas in. Det är rimligt att tillsynsinsatsen står i proportion till de avgifter verksamhetsutövaren betalar. Länsstyrelsen bör också tillföras medel för administration, information och sammanställningar m.m. samt för tillsynsvägledning inklusive medel för att täcka avgifter för deltagande i regional miljösamverkan, d.v.s för icke debiterbar tid. En viss flexibilitet bör också finnas i systemet eftersom vissa objekt kräver mer tillsyn än andra beroende på storlek, eller komplexitet. Det kan röra sig t. ex. om stora täkter som dessutom bedriver vattenverksamhet eller objekt som befinner sig i närhet till Natura 2000-områden.

Kap 20. Rätten att vara passiv

Utredningen föreslår att det i miljötillsynsförordningen förs in en bestämmelse med innebörden att tillsynsmyndigheten under vissa förhållanden ska underrätta den som föreläggs att lämna uppgifter om att det kan finnas en rätt att inte svara på frågor eller lämna uppgifter. Bestämmelsen ska vara tillämplig i de fall tillsynsmyndigheten, trots att det finns en misstanke om brott, behöver kunna förelägga en verksamhetsutövare att lämna uppgifter. Utredningen har också övervägt att införa ett vitesförbud i motsvarande situationer, men avfärdat det förslaget då det bedöms vara ett trubbigt instrument som skulle kunna äventyra tillsynsmyndigheternas möjligheter att vidta åtgärder.

Länsstyrelsen är tveksam till om en informationsplikt skulle leda till en lämplig reglering. I de fall en brottsmisstanke uppstår har tillsynsmyndigheten en skyldighet att anmäla brott enligt 26 kap. 2 § miljöbalken. Tillsynsmyndigheten upplyser inte den som anmäls för brott om att så har skett, eftersom det kan påverka möjligheterna att genomföra utredning av brottet. Uppgifter som hänför sig till förundersökningen kan omfattas av sekretess enligt 18 kap. 1 § offentlighet- och sekretesslagen (2009:400). En informationsplikt riskerar att medföra att uppgifter röjs om att en utredning pågår. Av det skälet anser länsstyrelsen att ett vitesförbud i dessa situationer kan vara mer ändamålsenligt.

Kap 25. Stärkt kompetens i domstolarna för hantering av miljöbrottmål

Utredningen föreslår åtgärder för att stärka domstolarnas kompetens för hantering av miljöbrottmål. Länsstyrelsen har inte några synpunkter på de åtgärder som föreslås men vill i sammanhanget lyfta fram behovet av åtgärder i andra delar av utredningskedjan om målet ska nås. Idag är det vanligt att brottsutredningar läggs